

Boekbespreking

D r. P. A. M. G e u r t s, *De graaf van Horne, Filips van Montmorency (1524–1568)*, uitgegeven door de Europese Bibliotheek Zaltbommel in opdracht van het Herdenkingscomité Sterfdag Philips van Montmorency, Weert–Horn 1968. 22 × 28 cm, 40 blz., geïllustreerd, f 3,50.

Philips van Montmorency, graaf van Horn en heer van Weert, op last van de hertog van Alva te Brussel onthoofd op 5 juni 1568, is door zijn dood symbool geworden van de strijd om de zelfstandigwording van de Nederlanden in de 16e eeuw. Zijn bijdrage daartoe kan moeilijk anders gezien worden dan die van een slachtoffer, dat als afschrikwekkend voorbeeld gesteld is voor hen die het zouden wagen de gevoeligheden van een absolutistische vorst te trotseren. Zijn sterfdag is niettemin aanleiding geworden tot een uitgebreide herdenking, waarvan ook bovenstaande rijk geïllustreerde en goed uitgegeven feestgave getuigt.

De auteur boogt niet op oorspronkelijkheid, doch baseerde zich op bestaande literatuurgegevens, die al tevoren in een tweetal scripties verzameld waren en waarvoor vooral De Troeyer en Rachfahl, resp. over Egmont en Oranje, normerend waren. In vier paragrafen wordt het overzicht van Hornes leven behandeld, waarbij allereerst de afstamming, familiegegevens (een stamboom is als bijlage toegevoegd), stand en optreden tot 1560 ter sprake komen, waarbij jammer genoeg de in die tijd belangrijke godsdienstige verhoudingen geheel in het duister blijven (opvoeding, wie was zijn moeder Anna van Egmont??). Het blijkt dat de verhouding met Granvella over en weer vergiftigd was en aan de strijd tegen Granvella is dan ook de tweede paragraaf gewijd, al blijkt niet dat Horne hierin een beduidende of zelfs maar eigen rol gespeeld heeft. De volgende paragraaf handelt over het jaar 1566 met het smeekschrift der edelen, de beeldenstorm, de prediking der gereformeerden enz., waarmee de ver-

houdingen grondig bedorven werden. Horne's tweeslachtig optreden in deze periode te Doornik vormt er de hoofdinhoud van. Dan volgt de slotfase: de eedsvernieuwing, de gevangenne, het proces en de executie (1567-1568), die het betrekkelijk zakelijk en nuchter levensoverzicht besluiten (foutief jaartal kol. 1, blz. 35). De schrijver tast meermaals in het duister en moet het dikwijls bij algemeenheden laten, terwijl hij de waarschijnlijkheden even wichtig aftast. De brochure eindigt vrij abrupt en laat enigszins onbevredigd, omdat een synthese en eindoordeel ontbreken. We begrijpen, dat de auteur daar huiverig voor was, al heeft hij zich in de loop van zijn verhaal niet aan waardeoordelen kunnen onttrekken. Ook een eindoordeel op basis van de literatuur ware mogelijk geweest en dan denken wij met name aan de resultaten van de Oranjeherdenking in 1933. Misschien dat daarmee de basis van een herdenking van Philips van Montmorency zou vervallen zijn en herleid tot de behoefte aan een toeristische attractie van de stad Weert.

A. MUNSTERS M.S.C.

